RUSKI INWALID

N°. 266.

WTOREK. **9 Listopada 1820 r.**

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: Królestwo Polskie. Wiadomości Zagraniczne: Francyia. Angliia. Kurs Petersburski.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Królestwo Polskie.

Raport rady stanu

dwuletnich czynnościach Rządu, czytany na drugiem posiedzeniu Izb połączonych dnia 14go Września r. b.

(Dokończenie.)

Nie wymieniła Izba Poselska, w czémby i kiedy uchybiono artykułowi 29 konstytucyi, a zatém z iakiego powodu potrzebowałby rozwinięcia i zastrzeżeń. Jeżeli wezwano kilku cudzoziemców, aby ich wiadomości i talentów użyć na korzyść kraiu i usposobienie rodaków, spotrzeże Izba Poselska, iż nie ubliżono żadnym konstytucyi zawarowaniom, gdy porówna artykuły 32, 33, 34 i 36 teyże konstytucyi z art: 3 i 4 Statutu Organicznego o reprezentacyi narodowey.

Nie może Rada Stanu dzielić mniemania Izby Poselskiey, aby uchwała Namiestnika z mocy której urzędnicy publiczni ogłoszeni są kandydatami z prawa do urzędów administracyynych, była przeciwna duchowi artykułu 137 konstytucyi, owszem dla tego wyłuszczyć tę rzecz Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości przedsięwzięła, że wniosek ten znayduie co do teoryi na mylnych wsparty zasadach, a w przysostosowaniu grożący szkodliwemi skutkami. Artykuł po wyżey wzmiankowany stanowiąc, iż do Rad Woiewódzkich należy oczyszczanie listy kandydatów na urzędy administracyyne, zamierzał Rządowi dostarczyć pewnieyszego sposobu sądzenia zawczasu o użyteczności urzędników, i poznanie przed ich mianowaniem, iak daleko będą wzbudzać ufność w Rządzonych. Tym sposobem chciała uchwała ochronić Rząd i naród od niebezpieczeństwa trafunkowego i zawodnego wyboru; ale kiedy nienaganne sprawowanie się wybór takowy usprawiedliwia, kiedy urzędnik z zaszczytem zawodu swego dopełnia, iakiemże prawem możnaby go zmuszać do ubiegania się za kreskami, które kandydatom służą iedynie iak wróżba przy-

miotów, których urzędnik iuż dał dowody? Jak pożytecznem iest bez wątpienia dla Rządu, żeby oczyścić liczny poczet ubiegaiących się o urzędy publiczne, bez dania żadnego dowodu zdatności, tak byłożby sprawiedliwie, podciągnąć pod powtorną a nie zawsze niemylną probę tych Urzędników; którzy iuż niezawodnieysze w sprawowaniu urzędów pozyskali świadectwo?

Nie należy taić, aby takowe zastosowanie ducha konstytucyi nie miało zaszczepić smutku w sercach dobrych urzędników, odrazy i oziębłości do służby publiczney; dla złych wszystkie środki, wszystkie sposoby są otwarte, każde pole gdzie namiętności, urazy, nienawiści lub przychylne skłonności są w ruchu, iest dla nich pożądanem; lecz dla tych którzy przez wewnętrzną prawość, nie staraią się podobać iak sumieniu i prawdzie, którzy nieuagłością w pełnieniu swoich obowiązków, niesłuszne ściągać mogą zarzuty, cóżby pozostało? iak zeyść z swych mieysc z żalem do Rządu i narodu, że tak źle ich zasługi ocenił. Czyliż sami wybieraiący mogliby się cieszyć z takowego wypadku, któryby ich dobrych urzędników pozbawił i razem działania Rządu zatamował? Mogliby się zapewne kiedy zdarzyć między Urzędnikami tacy, co własne wady barwiąc pozorem publiczney gorliwości, nie zdolni miarkować postępowania w sposobie równie dalekim od niedołężnego ulegania, iak groźnego musu, nie umieliby iednać rozkazom Rządowym chętnego posłuszeństwa podwładnych, i naprzykrzywszy się mieszkańcom, nie zasłużyliby się Rządowi; lecz przeciw takim prawo przepisuie sposoby skarg i ścigania nadużyciow, przecież aby się złych pozbyć, dobrym ubliżać nie należy.

Wasza Cesarsko-Królewska Mość obeymuiąc ten kray pod swoię opiekę, dałeś narodowi wzór miłości, porządku i sprawiedliwości; nie wchodząc w położenie urzęduiących, w iakiem się wtenczas względem interessu Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości znaydowali, raczyłeś wszystkim łeskawością swoią zapewnić właściwe ich mieysca; nadawszy potém konstytucyią Królestwu, powołałeś do sprawowania urzędów w nowym zawodzie, mężów w dawnym porządku rzeczy zasłużonych, z gorliwości ich dla kraiu, czyniąc wróżbę gorliwości dla Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości Rządu.

Nie można narodowi chlubnieyszego do naśladowania wystawić przykładu, iak dobrotliwego Króla; i nie wyznać, iż gdy życzenie Izby Poselskiey w przekonaniu Rady Stanu, nie mogło bydź ściśle zastosowaném do ducha Konstytucyi, ani wróżyć prawdziwego dobra kraiu, uskutecznioném bydź nie mogło.

Nakoniec Senat przesłał oddzielnie przed zamknieciem posiedzeń zeszłego Seymu uwagi nad Statutami organicznemi o reprezentacyi narodowey i o Senacie, przekładaiąc potrzebę zmian, których konieczność i dwóchletnie doświadczenie wskazało. Zięła się była Rada Stanu rozbiorem przyłączonych uwag i powodów, ale zbyt krótki czas przy kończązym się Seymie nie dozwolił wnieść umówionych odmian na posiedzenia przeszłego zgromadzenia Reprezentantów; ta przewłoka nie stała się bezkorzystną: przybyły dwa lata doświadczenia, które iest naylepszym mistrzem dla udoskonalenia praw i urządzeń. Wasza Cesarsko-Królewska Mość rozważaiąc uwagi Senatu, nietylko wyżey wspomnione Statuta, lecz i wszystkie inne rozkazałeś Radzie Stanu wziąść pod rozbior i rozwagę, daiąc iey tę zbawienną przestrogę, iż prawa trwałością nabieraią uszanowania. Na tey zasadzie pracowała Deputacyia wyznaczona z Rady Stanu przez Namiestnika, a te obydwa Statuta iuż roztrząsane i przyięte w teyże Radzie, przygotowane są do narad Izb Seymowych.

Obraz ten kraiu i czynności Administracyi dozwolisz Wasza Cesarsko-Królewska Mość, aby Rada Stanu, zakończyła wspomnieniem o duchu publicznym narodu, o którym znayduiąc uwagi w rapporcie Kommissyi Spraw Wewnętrznych i Policyi, nie godzi się iey przemilczeć.

Przywiązanie do obecnego porządku rzeczy, iest iedno i niezmienne: samo spoyrzenie na inne kraie, na stan obecny całey Europy we względzie politycznych swobód i ciężarów publicznych, skłaniałoby do ocenienie losu naszego, gdyby sercom Polskim potrzeba innych pobudek nad te, które ich do tylu ofiar unosiły. Jeżeli więc dały się słyszeć gdzieniegdzie utyskiwania, nie możnaby ich bez krzywdy uczuciów narodowych przyznawać innym przyczynom, iak temu kłopotliwemu położeniu właścicieli gruntowych, w którem ich stawia zawisłość handlu od obcych, trudność spieniężenia płodów pracy, i ten dolegliwy brak pieniędzy, który uchylaiąc stosunek między możnością a ciężarami, naymnieyszą ofiarę czyni przykrzeyszą, letki przy sposobności nakład, przerabia w ciężar. W chwilach woyny i niebezpieczeństw za oyczyznę ponoszo-

nych odrywaią się umysły do wynioślejszych uszuciów: odgłes sławy głoszy domowe cierpienia; cisza pokoiu zwraca uwagę na bliższe i wrodzone stosunki, budzi niecierpliwość która nie mierząc ani okoliczności, ani przeszkód więcey wymaga niżeli iey sam czas udzielić może, którego iest przedmiotem prędko psuć, powolnie naprawiać.

Kocha naród z zapałem Konstytucyią, i w niey widzi rękoymią swobód i pomyślności swoiey; lecz umie i umieć będzie stać się godnym iey korzyści, przez nieograniczoną ufność w swoim Dobroczyńcy, przez nadanie miary uczuciom i pragnieniom swoim, przez postępowanie ciągłe w ścisłem porozumieniu z okolicznościami, które się od niego surowey baczności na własne kroki dopominaią. Może naystarsi z nowoczesnych ludów w używaniu wolności, wychyliliśmy ten kielich zdradliwego trunku do dna, i dopiero dowiedzieliśmy się przy zgonie, iak śmiertelna do niego przymieszaną była trucizna. Nie my więc od obcych wzory brać winniśmy, lecz raczey stać się dla nich przykładem, zaś dla siebie w nas samych mamy przestrogę i naukę. Nie znaydą więc w tym kraiu naśladowania, ani błędne mniemania, ani niebezpieczne marzenia, ani wymagania nieprawe, ani pozorem ducha publicznego ubarwione, a rozwiozłości raczey niż rozumney swobodzie sprzyiaiące osobistego interessu łudzenia; niech one obłakuią tych co oyczyzny nie tracili; my cudem do życia wróceni, nie dozwolim na szwank narazić sprawy, która nas tyle ofiar kosztowała, i tych drogich nadziei, które dążenia nasze krzepić i iednoczyć powinny. Bezpieczeństwo osób i własności oraz byt dobry wszystkich mieszkańców, a szczególniey ludu wieyskiego, stanowi wewnętrzną i prawdziwą szczęśliwość kraiu; pierwszego używamy z daru Konstytucyi, drugie ieżeli mimo wszelkich starań Rządu, dla okoliczności niezawisłych od iego mocy, w postępie swoim znayduią przeszkody, iest dla nas otwarte pomyślności źródło w wspaniałości Króla Dobroczyńcy, i w własnych usiłowaniach, stać się iey godnemi.

W Warszawie dnia 5 Września 1820 r.

(podpisano) *Zaiączek.*

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

FRANCYIA.

z Paryża, 28 Października.

Z powodu nadchodzących wyborów Król wydał odezwę, w którey między innémi czytamy co następuie: »Wybieraiąc na zaszczytny stopień deputowynych, wyłączcie od tego wyboru niespokoynych sprawców zamieszek, wszystkich rozsiewaczów niezgody, wszystkich rozszerzycieli nieufności ku memu rządowi, mey rodzinie i mnie samemu. A gdy ci zapytaią was za co ich niewybieracie, miasto odpowiedzi ukażcie im Francyią która przed pięciu iescze laty była w tak krytycznem położeniu, a teraz wzmocniona tak cudownym sposobém; Francyią zbliżaiącą się nakoniec do tey chwili, kiedy powinna odnieść nagrodę za tyle poniesionych ofiar; kiedy iey ciężary i podatki powinny się zmnieyszyć. Powiedzcie im: Czyż i w tey chwili kiedy wszystko zdaie się rozkwitać i wzrastać w oyczyznie naszey, chcecie iescze abyśmy przynosili ofiary zgubnym zamiarom waszym, abyśmy znowu nasze korzyści, swobody, szczęście i życie nas samych i rodzin naszych poświęcili waszym uroieniom i niegodziwym zamysłom? Ze wszech stron cisną się do wyboru obywatele prawdziwie przywiązani do konstytucyi, a tyle oddani prawemu tronowi, ile niecierpiący despotyzmu i nieładu. Taki to wybor deputowanych, przyczyni się do ustalenia porządku, bez którego żadne obywatelskie towarzystwo utrzymać się niemoże. Powszechne tylko nasze usiłowania i połączone w iedno siły, zasłonią Francyią od zgubnych zamysłów niegodziwych stronników. Francuzi! niedawno iescze daliście mi dowody szlachetnych i gorliwych uczuć. Wzięliście prawdziwy udział w sczęściu, które opatrzność łaskawa zesłała mnie i domowi memu. Niechże one będzie zakładem przyszłych dobrodzieystw, które iescze spłyną na Francyią, oraz zakładem iedności i połączenia się tych, którzy prawdziwie są przywiązani do ustaw oyczystych, i szczerze dbaią o zachowanie porządku i spokoyności, a tém samem przyczyniaią się do prawdziwego szczęścia współobywateli.« (Tę odezwę podpisał Xiąże *Richelieu*)

— Bankier *Lafitte* należy także do pożyczki hiszpańskiey. *Dziennik paryzki* czyni z tego powodu uwagę, że w krótkim czasie zaszły u nas tak niespodziane i ważne zmiany: przed kilku laty myśmy pożyczali od cudzoziemców, a teraz cudzoziemcy pożyczaią od nas.

Hrabia *Mollien* o którego przybyciu do Tambukty pomieszczona była wiadomość w gazetach tuteszych, podaie teraz do wiadomości publiczney, że od półtora roku bawi ciągle w Paryżu.

Xiężna *Berry* przyymowała 25 b. m. deputacyią tuteyszey rady mieyskiey. Prefekt Hrabia *Chabrol* miał do niey mowę, na którą Xiężna trzymaiąc na ręku syna odpowiedziała: »Syn móy wpośrod was się urodził, i nigdy zapewne was nieopuści.« Po odeyściu tey deputacyi składali iey uszanowanie ministrowie, marszałkowie i inne znakomite osoby.

Otwarcie obu Izb na ten raz będzie miało mieysce w Louvre, ato dla tego, że Król niezupełnie ieszcze będąc zdrowym, niemoże się udać do Luxemburgu. W liczbie czterech nowych marszałków są iak powiadaią Hrabiowie *Lauriston* i *Defrance*.

Znaioma Eliza *Garnerin* odbyła 8 b. m. czternastą napowietrzną podróż; lecz widzów bardzo było niewiele. Miała się spuścić na parasolu; lecz sznury któremi grzywiązaną była do czółna balonowego tak się splątały, iż wysiadłszy z łodzi i niemogąc spuścić się, zawiesząną była na powietrzu i w takiem położeniu zostawała przez cztery godziny w naywiększém niebespieczeństwie.

Ragon kupiec paryzki młodziniec 24 lat wieku, znayduiąc się niedawno w Sarcelles w departamencie Sekwany i Oise, zabił Pana *Mautabin* i iego żonę powodowany iakimś zyskiem. Po dopełnieniu tey zbrodni umknął do Paryża. Pozawczoraj schwytano go i osadzono w więzieniu. Chciał on odebrać sobie życie puginałem; lecz ten mu odebrano.

W Nantes obchodzono dzień urodzin Xiążęcia Bordeaux przez trzy dni. W sali wielkiego teatru dany był obiad dla osady tameczney na 22 stołach; każdy z nich ozdobiony był puklerzem wiszącym na kopii, na puklerzu znaydowała się cyfra którego kolwiek z bohatyrów Francyi z właściwą dewizą. Oto są niektóre: *Condé* Beaux exemples et bonnes leçons! *Bayard* Sans peur et sans reproche! *Jeanne d'Arc*: Dieu le Veut! *Duguesclin*: Plus tôt mourir, que me souiller! *Moreau*: Par moi meme! *Roch Jaquelin*: Si je recule tuez moi! *Cleber*: En avant! *Charrette*: Dieu et le Roi! *Maréchal de Saxe*: Nous avons vaincu, je puis mourir! *Pichegru*: France Sans Bourbons, France sans bonheur.

W Loży mera umiesczony był tron z następuiącym nadpisem:

Ma vie au Roi,
Mon coeur aux dames,
A Dieu mon âme,
L'honneur à moi.

W iednym z ostanich numerow Monitera, było pomiesczono że Król dawał niedawno prywatne posłuchanie Xiążęciu *Narbonne*, posłowi naszemu przy dworze Neapolitańskim; teraz tenże Moniter ogłasza, iż wiadomość ta była mylną i dodaie że pomieniony Xiąże *Narbonne* dotąd iest w Neapolu w charakterze pełnomocnika francuzkiego.

Ostatnie doniesienia od granic Hiszpańskich potwierdzaią smutną wiadomość, iż nietylko Xeres lecz i sam Kadyx niezmiernie są napastowane od zarazy, która rozchodzi się iuż po całey Andaluzyi i wzrasta tak gwałtownie iak i wroku przeszłym. Obywatele wyiezdzaią powiększey części do nayodlegleyszych maiętności swoich, a wszystkie związki ze wchodniemi Pireneiami przecięte są pod naysurowszą karą.

Angliia.

z Londynu, 20 Października.

Przybyło tu także dwóch *żydów* z *Pesaro*, którzy maią świadczyć na stronę Królowey.

Królowa dostała znowu ze skarbu 10,000 funtów szterlingów (400,000 zł: Pol:) na wydatki prawne. Wczoray odbierała wiele adressów, które iey z okazałością podano. Przed deputowanemi z *St. Andrew*, niesiono chorągiew z napisem: *Right shalt overcame might (Słuszność pokona przemoc.)*

Podług zdania bezstronnych ludzi, obrona Królowey lubo w niektórych szczegółach niedostateczna, znacznie iednak osłabiła oskarzenie, tak dalece, iż chociażby bil małą większością kresek utrzymał się w Izbie Wyższey, Ministrowie atoli nie będą śmieli podać go Niższey. Dobrzeby nawet uczynili Ministrowie, gdyby bil cofnęli, choćby nawet przyszło im złożyć urzędy.

Kurs Petersburski.

Dukat: hollend: nowy	—	rubli as:	— 11 85. k.
Ditto — Ditto stary	—	Ditto	— 11 40.—
Rubel srebrny	—	— Ditto	— 3 70.—

---

w Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.